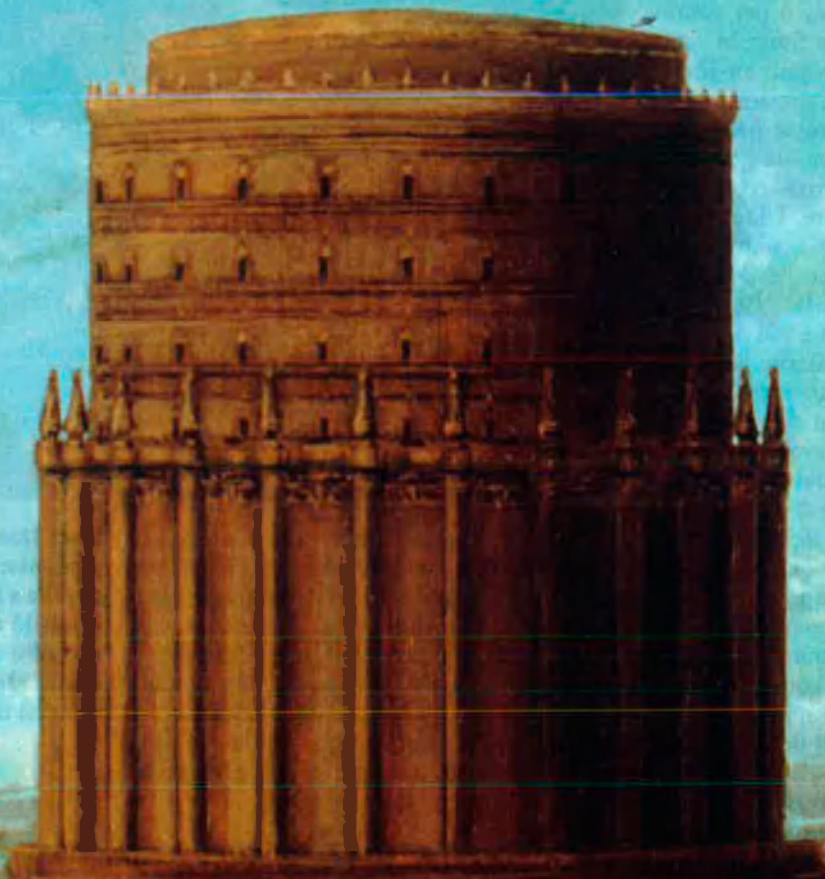

DOCUMENT

Filosofia al pa

Is virtual

Han passat els anys que
Barcelona era el melic
filosòfic del món. Masters
i deixebles assagen
camins individuals sobre
les ruïnes de la ciutat
filosòfica: institucions
desactivades i acadèmies
adormides en la inèrcia
d'un debat sobre el buit.
Després del desconcert,
ancorats en un simulacre
de normalitat, la filosofia
catalana -a Catalunya?,
en català?- es planteja les
fronteres de la seva
irrealitat.

Si anomenava el problema de la realitat. Tres dies de desembre al Museu d'Art de Girona. I els organitzadors -aquest KRTU multicèfal- proposaven una passejada per l'estepa filosòfica catalana: els qui començaren, els qui han seguit i els qui s'hi atansen. El simulacre virtual, el llenguatge com a refugi, les fronteres perdudes de la racionalitat. Hi havia Emilio Lledó, Xavier Rubert de Ventós, Eugenio Trias, Josep Montserrat, Antoni Marí, Romà Gubern, Josep Gifreu i els *desconeguts*: la base del teixit filosòfic català. Els hereus dels hereus: joves que seien al Saló del Tron d'un palau medieval contemplant l'estampa d'una filosofia que imita el país que representa: caòtica, indecisa. Sempre inacabada. Estampa precisa d'un passat immediat: vint-i-cinc anys. I una mirada que ja és circular.

El mestratge útil. La revifalla filosòfica dels 70 posa en circulació tota una cort de joves pensadors amb ganes de trencar esquemes. Però, en gairebé tots ells, hi apareix la figura del mestratge. Noms com Emilió Lledó, arribat al 1967 al tronat edifici universitari d'Elies Rogent per descobrir a les aules "un batec vital i un desig de llibertat" que encara avui, des del seu observatori berlinès del Wissenschaft Kolleg, recorda amb enyorança. Hi aterrava com a catedràtic d'història de la filosofia, provinent de la Universitat de la Laguna, el periple habitual de tot aquell qui volia fer punts cap a les cobejades places de la península. Arrossegava encara "l'estat de xoc" d'aquell qui, havent estudiat a Heidelberg, tornava a un lloc situat "fora de la història" amb la bona nova d'una filosofia del llenguatge -entre Wittgenstein i el cercle de Viena- que provocava la incredulitat d'un estament professoral que tot just sortia del Concili de Trento. Tomistes arnats -"filòsofs residents a les processons de corpus" com els defineixen els ex-estudiants-, que vinculaven la trajectòria del pensament occidental a les coordenades teològiques de l'església catòlica i provocaven l'hostilitat més obcecada d'uns alumnes que preferien lliçons d'una altra escolàstica: marxista, estructuralista o psicoanalítica.

En aquest garbuix de ments tancades en banda, la personalitat d'Emilio Lledó -tot just nomenat *académico* aquest novembre proppassat- obria els límits de la facultat cap a una altra mena de recerca metafísica, més propera a l'ètica, més lligada al sentit profund de les paraules i a les recerques que l'ensenyament franquista havia cobert de retòrica: la veritat, la justícia, el bé comú, fins i tot l'amor. Conceptes que, tal com recordava a l'encontre de Girona, s'estructuren i prenen forma en el

CARME PUÉRTOLAS

llenguatge, única via de no renunciar al *lógos*, llengua materna i matriu que, segons Emilio Lledó, ens permet de donar sentit al món que ens envolta. Així la mirada d'aquest "professor de filosofia" que es nega l'epítet de filòsof –"filòsof és aquell qui pensa els problemes que els altres no tenen temps de pensar"– va desfer, entre 1967 i 1978, els prejudicis d'uns quants nuclis d'aprenents i va donar alhora una petita lliçó de compromís cívic, només perquè "cal ser coherent amb el nostre temps".

Així, al 1970, una lliçó de Lledó sobre el difunt Bertrand Russell es convertia, pel sistema del boca-orella, en una aglomeració impossible d'alumnes que volien retre homenatge a algú que havia practicat l'antifranquisme des de la dissidència britànica. I la magnitud de la tragèdia multitudinària obligava a improvisar l'Aula Magna de la Universitat de Barcelona, sense el permís de ningú, per fer-hi aquell homenatge que els joves cadells del moviment estudiantí van convertir en una manifestació espontània, animats per les consignes d'un Rafael Argullol, flagell d'Occident, que cridava a l'enfrontament directe contra el sistema. "No et podies negar a certes coses" –somriu Lledó que observava aquella generació emergent amb l'esperança d'una esplèndida i futura creativitat que si els fets no han desmentit, almenys han atemperat.

Aquells catedràtics traumatitzats pel fet de ser-ho –i Lledó n'era un– observen, decebuts però tolerants, que les legions de professors no numeraris que volien destruir aquella casta de privilegiats han acabat perfectament instal·lats en l'esperit vitalici, mentre alguna *rara avis* com ell perdia unes oposicions a la Complutense de Madrid, perquè algú de la casa necessitava promoció interna per a accedir a

Jornades del KRTU al Saló del Tron del Museu d'Art de Girona. 1, 2 i 3 de desembre. Els participants podien perdre la mirada entre retaules tan seductors com *La Mare de Déu de la Llet*, del mestre de Canapost, si volien passar la línia divisòria entre la filosofia i la dimensió descoguda.

càtedra. El mestratge és, tanmateix, una figura que es consolida al llarg del temps. I la universitat catalana tenia aquell element socràtic –la transmissió oral– que és el veritable cultiu de la intel·ligència.

Calsamiglia & Companyia. Per tot plegat es fa impossible d'interpretar les passions d'aquells universitaris condemnats a filosofar a la fi de segle sense evocar la figura d'en Pep Calsamiglia que un dels seus deixebles, Eugenio Trias, definia talment a *Enrahonar* –una revista de pensament embastada en aquell impuls filosòfic de final dels 70–: "El ressorgiment de la filosofia catalana en la present generació es deu, en gran mesura, a la seva assistència silenciosa. Sorgit de la vella i gloriosa Autònoma, ha sabut impulsar una nova generació que, des de Barcelona, irradia ja en el camp de la filosofia". S'havia mort al 1982, però deixant un capital resseguible en les paraules de tots aquells qui l'havien tractat: "Ell creia en un espiritualisme que no calgués legitimar amb argumentacions pseudo-científiques, ans s'expressés com un tarannà. Es podia permetre el luxe de prescindir d'althusserismes, foucaultismes o neofreudismes. Havia estat reprimat i, com deia ell: 'vaig fer lletres i he acabat fent lletres de canvi'. I jo el vaig veure durant molts anys amb la llengua fora portant lletres de canvi per poder mantenir la família –recalca Xavier Rubert de Ventós–. No hi ha res de més esterilitzant que això, però era un home d'una bondat terrible, i la bondat sempre et posa al teu lloc. No necessitava coartades i et donava la tranquil·litat d'esperit d'aquell qui toca de peus a terra. Tothom qui, d'una manera o altra, hagi fet filosofia a Barcelona ha passat per les seves mans". Calsamiglia representava un punt d'enllaç amb allò que hauria pogut ser la tradició filosòfica catalana, l'anomenada Escola de Barcelona, que va dotar la universitat dels anys 30 d'un planter –Serra Húnter, Xirau, Nicol, Jordi Maragall o Ferrater Mora– escapat cap a un exili sense retorn possible o condemnat a la marginalitat.

Però fins a la creació de la Universitat Autònoma de Barcelona (1969), Calsamiglia no va poder reincorporar-se a la docència com a titular d'història de la filosofia. Ell havia d'impulsar les traduccions de l'Editorial Laia amb la col·lecció *Textos Filosòfics*, ara continuada per Edicions 62, i mantingué aquell magisteri silenciós que l'ha convertit en referent indiscutible d'un humanisme crisià que, a l'estil del vell Aranguren, ha fet solc generacional. De forma col·lateral, en l'àmbit de l'estètica, també hi apareix José María Valverde o la figura de Manolo Sacristán, el gran teoritzador de l'escolàstica marxista, però també introductor de la lògica matemàtica. La

formació dels filòsofs que ara mateix senyoregen el camp de l'edició i treuen el cap a les pàgines d'opinió dels diaris es fonamentava, doncs, en una barreja no gens còmoda d'escoles i pensadors en què les modes cíclics i accelerades de més enllà del Pirineu es barrejaven amb el pòsit socràtic d'uns pensadors recuperats del pou de la història.

La singularitat filòsofica d'aquesta nebulosa catalana consistia, de fet, a acceptar i a escoltar tot allò que valgués la pena. Com conclou Jacobo Muñoz, testimoni radical d'aquella etapa avui reconduït a les pàgines del diari *Abc*: "No és gens estrany que el laberint cultural i polític de Barcelona possibilités a la filosofia que es feia aquí un metabolisme ben poc comú, però summament fructífer, entre els seus dos grans aspectes tradicionals, acadèmic i mundà". La mundanitat, si és que mai va existir, tenia llum pròpia sota les sigles, ja plenament mitificades, del Col·legi de Filosofia.

La generació i el seu estendard. L'havien batejat la tardor de 1976. L'anomenaven Col·legi de Filosofia. A la manera francesa. Entès com un grup de pensadors, ja llavors pluridisciplinar, que pretenia fer de la filosofia un assumpte de debat públic. Exhibir-la perquè sortís del cenacle privat en què s'havia convertit la universitat i estirar-la cap a una mena de reflexió que no admetia certes. Començava la transició i una colla de joves amb ganes de madurar —Xavier Rubert de Ventós, Eugenio Trias i Jordi Llovet, Josep Ramoneda posteriorment— s'acostava "al buit de la ignorància per veure-hi una mica més clar" oferint i oferint-se "humils aclariments" per al "desplegament d'una cultura i d'una nació a mitges coneguda i forjada".

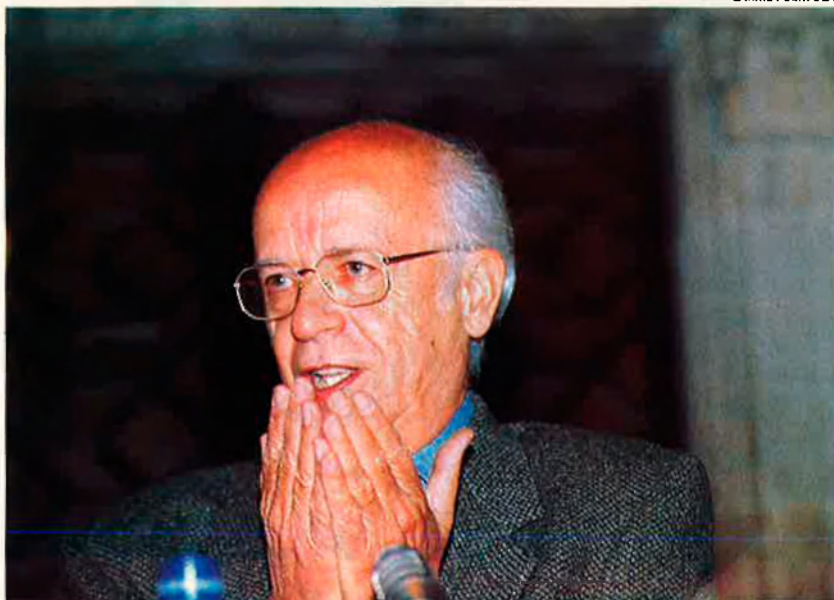
Una voluntat institucionalitzadora i un tarannà obert feren d'aquell col·legi sense parets un model d'àgora que va triomfar i que es va morir d'èxit. Sessions antològiques que sota títols de perillosa ambigüitat, *De la política* per exemple, reunien ponents que s'immergien en els clàssics —Josep Ramoneda en *Juli Cèsar*, Antoni Marí en el *Leviatan* de Hobbes— per confrontar-ne i discutir-ne la interpretació, amb l'únic patró de buscar la punxa de la discussió intel·ligent. En els seus cursos, després incorporats a l'Institut d'Humanitats, encaraven tant la *teoria de les passions* com els *perills de la frontera*. Ara bé, a banda la llista de conferenciants que hi han fet acte de presència, el Col·legi va establir des de les seves primeres sessions a l'Escola Eina allò que s'anomena —sempre pomposament— un estat d'opinió.

Tothom volia sortir al retrat de grup d'aquells xicots destinats al triomf intel·lectual, perquè eren devots exclusius de la "volonté de

savoir". I tanta fou l'expectació, i tant el ressò, que Eugenio Trias n'explica la desmobilització ulterior pel context polític: "Les majories absolutes van matar el Col·legi" —concloïa taxatiu en les tertúlies nocturnes que solcaven la nit gironina d'aquest desembre filosòfic—. Majories absolutes enteses com la perillosa aproximació d'un partit emergent —el PSC hegemonitzant la dècada dels 80— a una nau de joves intel·lectuals que van compartir l'expectació pel canvi de règim que s'intuïa en l'esdevenidor immediat.

Era l'epopeia de la Catalunya-ciutat. Partit i

CARME PUÉRTOLAS

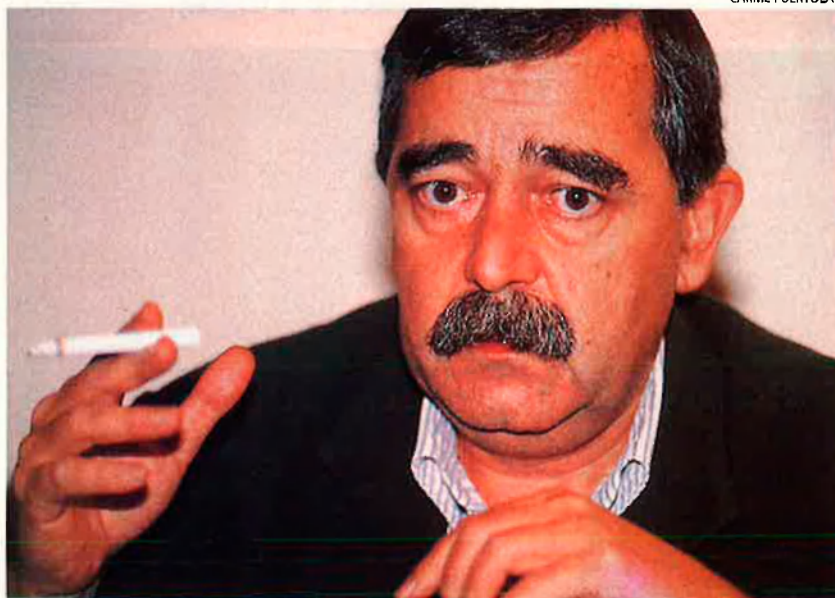

Emilio Lledó reunia les condicions que fan d'un professor 'el mestre': humanitat, saviesa i capacitat de generar entusiasmes. El seu pas per la Universitat de Barcelona ha donat a la filosofia molts lledonians convictes.

intel·lectuals semblaven aquell tot orgànic que Jaume Lorés qualificà d'orquestra rosa i que Xavier Rubert de Ventós, eurodiputat socialista prematurament jubilat, observa amb una visió "menys hegeliana" d'aquelles circumstàncies històriques: "El fet de ser d'una determinada edat, sexe, condició i el que vulguis ens va fer coincidir i preguntar-nos si tot el que teníem en comú, que era molt poc, ens servia. I vam creure que sí. A banda trobar-nos fora d'aquell món acadèmic i tenir més connexions amb la *gauche divine* i bromes d'aquestes, érem pensadors de la societat civil, i amics també. Ara, jo diria que la diguem-ne dissolució del Col·legi té motius més pràctics: jo vaig plegar de la càtedra d'arquitectura, vaig ficar l'Eugenio d'adjunt meu, vaig anar-me'n a l'Autònoma..., tots ens vam anar col·locant a l'acadèmia i tot es va fer més normal. Jo vaig fer política un temps i l'Eugenio es va dedicar a fer classes. El que és cert és que en aquell moment de la transició hi havia més ganes, més pensament que estructures, i després hi ha hagut més estructures que pensament". Als anys 80 s'acaben, perquè toca, les disfuncions i apareixen, alhora, les altres institucions que defineixen una àgora

plural. La filosofia universitària obre les portes a tots els candidats i la filosofia pública es converteix en un complement de l'activitat acadèmica.

La consolidació de la Societat catalana de Filosofia, filial de l'Institut d'estudis Catalans, assenyalava la progressió lògica d'un pensament ordenador que encapçalava la penetrant figura de Jordi Sales, un altre *mestre a l'ombra*, platònic i racionalista, que es mantenia fora de joc pel fet de defensar, quan no tocava, que la filosofia catalana només podia

CARMÉ PUÉRTOLAS

ser en català i, encara més, per una actitud no gens secreta de suport a CDC. En Sales s'expressava una actitud nacionalista, sempre lligada a la *racionalitat*, sobre les bases de la qual aterra per tancar la dècada postmoderna una formació alada (Acta, fundació per a les idees i les arts) que pretenia desfer l'hegemonia d'un determinat discurs "d'alta cultura", indefugiblement vinculat al socialisme català. Podia haver estat brigada de xoc, però Acta va estimar-se més d'enlluernar l'escenari mediàtic amb abundants dosis de filosofia cívica. Llibres pensats perquè fossin referència obligada, com *La filosofia a Catalunya durant la transició*, o conferencians de luxe i de factura internacional perquè discutissin l'esdevenidor de la filosofia contemporània. Jugava, és clar, amb el factor sorpresa. I tot plegats configurava una bateria d'intel·lectuals –Angel Castineira n'havia de ser el *jove filòsof*–, quan de fet ja no hi havia cap associació sanguínia entre els patriarques patumitzats del Col·legi de Filosofia, integrats plenament a l'Institut d'Humanitats. La gent anava a la seva i el miratge d'una nova *Escola de Barcelona* es reduïa a les aportacions literàries dels seus membres, mantingudes durant aquests primers 90. Miguel Morey,

El sistema filosòfic d'Eugenio Trias: quinze anys de pensar i de traçar una metafísica, o una recerca de la veritat original. El seu plantejament d'un neospiritualisme és inclassificable en cap corrent filòsofic de fi de segle.

vitalista convicte, ha retrobat el desig de ser pell roja i Eugeni Trias ha conclòs el viatge iniciàtic cap a la vella metafísica, on déu sí que existeix, amb *La edad del espíritu*. Res que no s'insinués als anys 80, on gairebé tothom va decidir-se a seguir camins personals, cada cop més intransferibles. Però en el camí es van perdre empreses comunes i entusiasmes gremials.

En paraules malauradament anònimes, el baluart del pensament filosòfic a Catalunya que hauria pogut esdevenir l'Institut d'Humanitats –continuador del Col·legi amb seu a la Casa de la Caritat i finançament mixt diputació-ajuntament–, ningú no el considera ara mateix gaire res més que un eficaç organitzador de cursets “per a jubilats i estudiants de filosofia”, en què figures de relleu reciten la lliçó aplicant-hi la teoria del mínim esforç. Són comentaris usuals entre els principals consumidors: els professors de filosofia de l'ensenyament secundari, principals afectats, d'una altra banda, per aquest enclaustrament de la passió filosòfica.

Res sota els peus. Hi ha, en aquest sentit, una imatge fàcil que tothom exterioritza d'una manera o d'una altra. S'ha perdut alguna cosa en aquests anys, però sembla difícil de determinar-la. Perquè, abans, també caldria aclarir un concepte tan obscur com l'eucatalèpsia de Bacon. Hi ha filosofia catalana o, si més no, una filosofia en consonància amb el seu entorn nacional? L'esclat generacional dels 70 tenia allò que se'n diu idiosincràsia pròpia? La reflexió sobre la Filosofia a Catalunya grinyola per totes bandes, però uns pocs elements d'aquella generació dels 70 hi han parat esment: “En principi, hi ha alguns trets que cal remarcar –i Xavier Rubert de Ventós, polèmic i inclassificable, s'hi atansa a cor obert–: una consciència contraposada a la ibèrica, una consciència claríssima del que separa les paraules de les coses. No hi ha hagut cap confusió, ni analítica ni doctrinària. Hi ha hagut sempre aquest sentit de distància i d'ironia, de conjuntura, de jugar amb la realitat d'allò que és anecdòtic, amb el sentit de com és de precari tot plegat. A Madrid només podia haver-hi niestzscheans d'estricta militància o filòsofs analítics. Racionalisme o irracionalisme. Aquí es podien compartir l'una cosa i l'altra. Aquí sempre hi ha un “ja ho veurem”, i ningú no es pensava que allò que deia era el que deia. I això que pot semblar trivial no ho és tant: moltes filosofies es basen en la confusió en aquest ordre de coses”.

Entre el relativisme i la concòrdia generacional, la filosofia a Barcelona oferia un color, o una escala cromàtica, que creava el fàcil mirall d'un esdevenidor pròpia a l'hora d'aplicar les grans discussions del pensament

occidental que s'anunciaven en la dècada dels anys vuitanta; entre hermenèutics, postmoderns i analítics les aigües s'han barrejat sota el poderós desgel de les ideologies i del pensament feble, però els professors de la universitat catalana que han passat d'Althusser a Habermas –“el filòsof del PSOE”, que se'n fot Eugenio Trias– sense solució de continuïtat,

Xavier Rubert de Ventós ha combatut com a filòsof la visió hegeliana del món. La impunitat d'actuar sobre la realitat a costa de les persones.

no s'han preocupat de l'encaix hipotètic amb una certa tradició catalana, pura proposta marginal en què el conjunt d'una comunitat filosòfica arrossega, en paraules de Mercè Rius, professora d'ètica de la Universitat Autònoma de Barcelona i estudiosa de l'Eugeni d'Ors filosòfic, “un prejudici que jo també he arrossegat durant molt de temps: la gent que fa filosofia catalana és la gent que no serveix per a res i que justifica les seves tesis doctorals fent la cosa més fàcil. Llavors es fa la seva parcel·la i s'escuda en aquell autor. A ningú, no li podia interessar un reducte com aquest”.

Només la casualitat d'un curs sobre Aristòtil que va portar-la a llegir uns comentaris d'Eugeni d'Ors va posar en contacte la Mercè Rius, més a prop de Heidegger que no de l'espardenya i d'un bagul rònc –la tradició catalana– que ningú no s'havia molestat a consultar: “els universalistes a ultrança neguen sistemàticament que hi hagi cap tradició catalana però jo crec que hi ha un *estil de pensar* els universals que, dit a la manera orsiana, és el nostre. S'ha de treballar el llenguatge filosòfic en català. O decidir, en tot cas, si volem una llengua sense filosofia. Però és un fet empíric: tenim una llengua i la possibilitat de fer filosofia”.

FUNDACIÓN BARTOLOMÉ MARCH SERVERA

III PREMI DE NOVEL·LA BREU JUAN MARCH CENCILLO

DOTACIÓ: 1.000.000 PTA.

Convocatòria per a la recepció d'originals escrits en qualsevol de les dues llengües oficials de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, l'extensió dels quals no ha de ser major dels noranta folis ni menor dels cinquanta.

Han de trametre's set còpies abans del 31 de març de 1995. El jurat emetrà la seva decisió el primer dijous del mes d'agost.

El II Premi de Novel·la Breu Juan March Cencillo fou concedit a Fernando Quinones per l'obra Vueltras sin fecha. Editada per Bitzoc. Revista de literatura

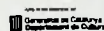
Fundación Bartolomé March Servera. Carrer del Conquistador, núm. 13
Tel. (971) 72 28 29. Fax (971) 72 58 03
Palma de Mallorca 07001

Diccionari de la llengua catalana

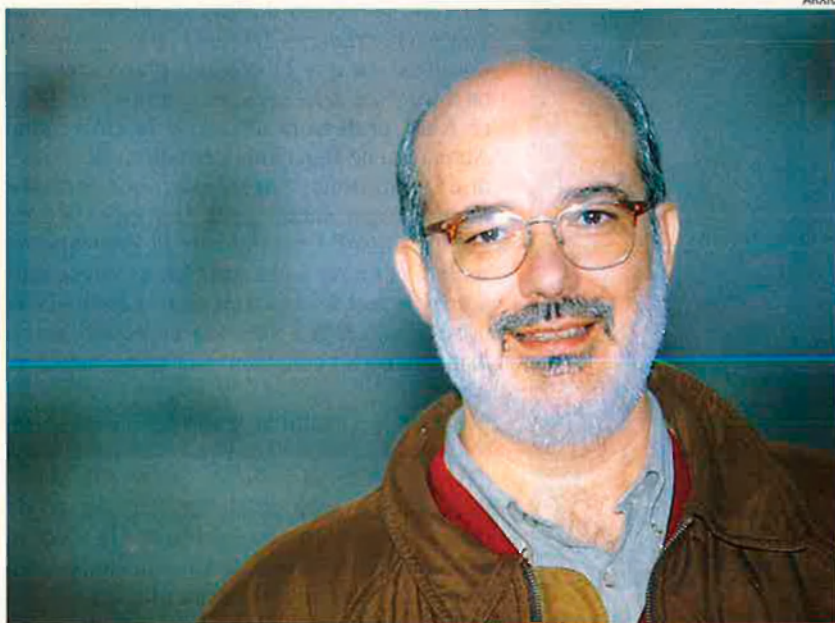
Tot el diccionari de la llengua de l'Enciclopèdia en un CD-ROM.

A totes les llibreries i botigues d'informàtica

Per a l'entorn WINDOWS™

I aquesta possibilitat de futur es concreta en el passat immediat d'aquest segle. En la figura del pentarca: "L'Ors té un valor per a nosaltres. Ens serveix per a construir un pensament català que, segons tothom, comença, segueix i s'acaba en la figura única i solitària de Ramon Llull. D'Ors era un periodista que s'avançava a les pulsions del seu temps, i et trobes que els problemes de la termodinàmica, de l'entropia, que nosaltres vam descobrir fa quinze anys, ell ja els tenia en compte. Aquesta mateixa idea dels *eons* o de l'etern retorn d'unes constants històriques que Eugenio Trias exposa a *La edad del espíritu*, ja l'havia introduïda D'Ors, prenent-la dels gnòstics, però la cosa important en l'Ors no és pas aquell intent de sistematitzar una teoria que fa a *El secreto de la filosofía*. A mi, l'Ors que m'agrada és el de la metafísica d'estar per casa: la combinació d'una perspectiva històrica, estètica, científica o metafísica en un mateix personatge. D'Ors és una mina inesgotable i ignorada".

Oceànides, premi Carles Rahola d'assaig 1991, volia ser un primer intent d'aproximació sistemàtica a l'ideari orsià, però aquell llibre de Mercè Rius palesava que *la tradició catalana* era més aviat l'espectacle d'unes ruïnes noucentistes en què determinats espectres, com ara Eduard Nicol –primer secretari general de la Fundació Bernat Metge, l'obra fundacional de la llengua filosòfica–, es morien en l'amargor de l'exili mexicà i en l'oblit genèric dels qui ja no comptaven per a res. Entre ser-hi i no ser-hi, només van prevaler aquells qui van quedar-se a terra el gener de 1939. I la normalització democràtica no va servir per a saldar comptes pendents.

Un *homenot* com Josep Ferrater Mora, reconegut per tota casta de filòsofs i premiat

Josep Maria Tenicabres, director de la càtedra Ferrater Mora, feia les oposicions a catedràtic de filosofia els mateixos dies de les jornades del KTRTU. Una absència excusable d'algú que ha generat un insòlit gironisme en el pensament català.

fins a l'extenuació del Príncep d'Astúries, va sentir-se en la més estricta solitud patriòtica en la seva jubilació americana. Cap institució acadèmica no va proposar-se seriosament d'aprofitar el llegat d'un home que no volia desaparèixer sense un darrer gest de tornada als orígens. Pocs haurien sabut què fer-ne: "Ferrater Mora, l'ha marcat la distància de l'exili i el fet de ser un liberal. Desgraciadament només ha estat valorat pel *Diccionario de filosofía*, quan és un filòsof amb pensament propi. Perquè Ferrater tenia aquesta doble capacitat, que li provenia de la tradició alemanya i anglo-saxona, d'agafar un argument i de capgirar-te'l com fan els analítics, i al mateix temps tenia la visió dels sistemàtics europeus, de veure grans perspectives i de tenir volada filosòfica. S'és injust amb Ferrater quan es diu que era simplement un gran compilador".

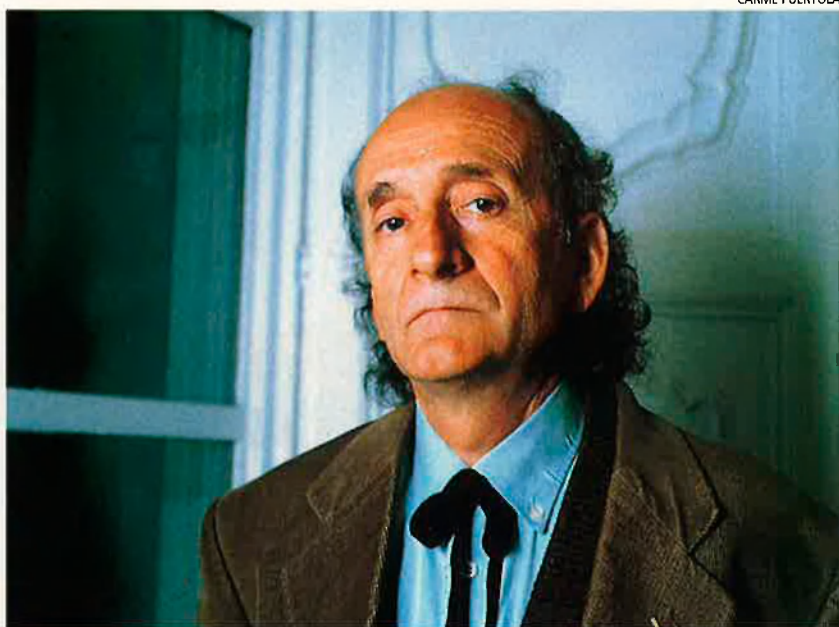
Josep Maria Terricabres, catedràtic de filosofia i analític desdoblant entre la matemàtica boirosa i el compromís cívic, aprofità la seva condició de *despenjat* gironí per convidar-lo a un simposi Wittgenstein, l'abril del 1989, revestit de les principals autoritats europees, i de posar-li damunt la taula una proposta original: una càtedra de pensament contemporani, interdisciplinari i gens arqueològica, que fes del campus de Girona –ara universitat independent– un centre focalitzador dels grans debats d'Europa i Amèrica, amb el seu nom per bandera. Ferrater Mora ni s'ho va creure. Fins llavors li n'havien dit de massa grosses. Però el 2 de novembre de 1989 s'inaugurava un fòrum acadèmic per on han passat interlocutors de primer rengle, en estades de quinze dies i *stormbraining* continuat. De Noam Chomsky al pare Batllori. I al voltant d'aquesta iniciativa perifèrica s'ha creat un indefinible *esprit* que ha fet dels estudis filosòfics de Girona un cas a banda. I ha creat una xarxa de contactes internacionals que els situa molt lluny de l'endogàmia hispànica. Ha estat l'únic exemple reeixit de recuperació i d'actualització d'un pensador català, condensat en un arxiu –encara verge– i desplegat en unes aules –totes plenes– que no senten la insuportable lleugeresa de l'ésser barceloní.

A la capital, els filòsofs s'han despertat massa tard a una realitat que els anava podrint les arrels. La reforma educativa –temible conjunció d'alternatius i de tecnòcrates– va diluir la filosofia fins a fer-la pràcticament imperceptible en la programació del nou batxillerat –l'ESO havia reduït el pensament occidental a un sol crèdit d'ètica instrumental–. De cop, el terror d'una fornada d'idiotes tecnificats ha revifat els manifestos, i l'estament desarticulat s'organitza. Reunions a conselleria i assemblees multitudinàries han refet la cara

oculta de la conxorxa filosòfica. En poc temps, la vella guàrdia dels 70 i els joves pretorians de l'Acadèmia han assistit a l'espectacle de la seva impotència: pidolar un crèdit per als clàssics i descobrir que no tots els filòsofs són companys de viatge, sinó que almenys un parell són obscur objecte de desig d'una dreta mancada d'intel·lectuals orgànics, però necessitada de provocadors que desfacin l'*status quo* del nacional-pujolisme.

I això és el que demanava Vidal Quadras al duet *Trias & Argullol*, el darrer 20 d'octubre a les pàgines d'*El País*: que els dos filòsofs *marginals* fessin un pas endavant en el seu "distanciamnt crític respecte a la nòmina del poder" i baixessin a l'arena pública a expressar la "veritat més enllà de la conjuntura". El més impensable és raonable, perquè l'horitzó filosòfic s'ha obert a totes les possibilitats. Si no hi ha col·legi de filosofia –i encara menys Institut d'Humanitats–, tampoc no hi ha Fundació Acta, pràcticament anorreada per una defallença interna de la qual l'escampada de Pilar Rahola és tan sols el signe més evident.

Si ja no hi ha afinitats electives, la confrontació d'idees pot arribar al límit extrem de la intel·ligència. Els croats de l'esperit contra els zapatistes kantians, els filocientífics de la ra-

Josep Montserrat, un filòsof de les religions. Es va convertir en un dels polemitzadors més perspicaces dels encontres sobre el problema de la realitat.

cionalitat contra els nostàlgics del nihilisme, els pensadors *a la catalana* contra els pensadors *a la chicana*, els profetes del PP i els romanents del PSOE...

S'acosta la revolta de les paraules i en un país encara virtual únicament el silenci seria intolerable.

Oriol Malló

Manifestació

EN DEFENSA DE LA UNITAT DE LA LLENGUA

Abans de la manifestació,
acte de presentació
de la Coordinadora d'Estudiants
del País Valencià.

PER LA NIT CONCERT DE BRAMS
LLOC: Recinte del mercat del dilluns
HORA: 23 hores

CASTELLÓ DE LA PLANA
DISSABTE 17 DE DESEMBRE, 19 h.
Plaça de la Independència (la Farola).

AEN (Assemblea d'Estudiants Nacionalistes)
BEA (Bloc d'Estudiants Agermanats)
BEAP (Bloc d'Estudiants Agermanats de la Politècnica)
GEU (Germania d'Estudiants Universitaris)

COORDINADORA
D'ESTUDIANTS
DEL
PAÍS VALENCIÀ